

Düşünmek, yola çıkmaktır..

Türkiye’de İslâm felsefesi ve bilim tarihi üzerindeki araştırmaların ve çalışmaların *resim, yorum ve inanç* olarak mevcut geleneğin geçmiş, dolayısıyla eski olarak kabul edilmesiyle birlikte başladığı söylenebilir. İlk araştırma ve çalışmalar, istisnalar bir kenara bırakılırsa, büyük oranda döküm çıkarma ve tasvir etme şeklinde nitelendirilebilir. Düşünmenin bir tarzı olarak tarihî bakış açısı, “geçmişteki olgu ve olayların *nedensel* bir örgü içindeki idraki” olarak tanımlanırsa, söz konusu araştırma ve çalışmaların bu tanımın oldukça uzağına düştüğü görülebilir. Bunun nedeni, siyasi, iktisadi ve ictimai zorunlukların öncelediği pratik ihtiyaçlar karşısında nazari olanın ikincil hâle getirilmesi; giderek tahfif ve tahkir edilmesidir.

Nazarî tavrın yokluğu yanında, kronolojik şematizmin sorunlu olması, İslâm felsefe ve bilim tarihinin içeriğinin kendi olarak değil ya Batı düşüncesine etkisi oranında ya kahramanlar üretme ya da keşifte öncelik tespit etme iddiaları çerçevesinde belirlenmesine neden olmuştur. Bunun sonucunda İslâm felsefesi ve bilim tarihi alanları kendi tanımları, konuları, sorunları ve amaçları etrafında ele alınmamış; üretilen felsefelerin ve bilimlerin bağlamları ihmal edilmiş; özellikle Gazâlî öncesi ile sonrası arasındaki ayrım yapay bir biçimde biteviye vurgulanarak, İslâm felsefe ve bilim tarihinin sürekliliği zedelenmiştir. Bu nedenle, İslâm felsefe ve bilim tarihi araştırma ve çalışmalarının, işaret edilen sorunların aşılması için İslâm temeddünün sürekliliği ilkesine dayanan bir yönelime kavuşması; ayrıca Gazâlî sonrası döneme ilişkin İslâm felsefe ve bilim tarihi araştırma ve çalışmalarının hem nitel hem de nicel olarak artması gerekmektedir.

Takdim

İslâm felsefe ve bilim geleneği ne tür bir *nazarî düşünce* tecrübesi yaşadı? Bu geleneğin mensupları *neyi* düşünüyorlardı, *nasıl* düşünüyorlardı, *niçin* düşünüyorlardı? Ne tür soru ve sorunlara sahiptiler; dertleri ne idi; bu sorunları, dertleri nasıl *kavramsallaştırıyorlardı*; hangi *yöntemleri* kullanıyorlardı ve *çözümlerini* üretirken ne tür bir *kendilik bilincinin* içinde hareket ediyorlardı? İstanbul’da altı ayda bir Türkçe ve İngilizce yayımlanacak *Nazariyat: İslâm Felsefe ve Bilim Tarihi Araştırmaları Dergisi*, İslâm felsefe ve bilim tarihinde, bu sorulara verilen nazari yanıtları, kelimeler, felsefe-bilim, tasavvuf ve usul ilimleri çerçevesinde metinlere dayalı olarak araştırarak; söz konusu alanlarda özellikle on ikinci yüzyıl sonrası ortaya çıkan yeni cevapları, soruları, çözümlenmeleri konu alan çalışmaları yayımlayacak; tüm bu soru ve yanıtları, İslâm temeddününü antropolojik bir araştırma alanı olarak görmeyi reddettiği için tarihin sürekliliği içinde günümüz sorunlarıyla irtibatlandırmaya çalışacaktır.

Nazariyat’ın kapak figürü olarak seçilen İbn Sînâ’nın “kâne’l-fikru darben mine’t-tazarrui’l-muiddi li’l-icâbe = Düşünmek, icabete hazırlayan bir yakarıştır” [*el-Mubahesât*, nşr. Muhsin Bidârfer, (Kum: 1992), 200, 5-6.] deyişi, derginin adında yer alan ve sol yanı inîşi (nüzül), sağ yanı çıkışı (urûc/suûd), ortası nazari yakarışını yapan insanı temsil eden *IYY* işaretiyle bir arada düşünüldüğünde, amacımızın içeriği de ortaya çıkaracaktır.

Nazariyat’ın hem kadim hem de cedit *mesail* üzerinden düşünerek İslâm felsefe ve bilim tarihi çalışmalarını daha ileri bir noktaya taşınması ve düşünceyi icabete hazırlayan bir yakarış olması temennisiyle...